

Een alles overkoepelend teken

Voorganger: Ds. Heleen Weimar
Regenboogkerk Hilversum

Schriftlezing Oude Testament: Genesis 9,8-17

Tweede Schriftlezing: Marcus 1,12-15

Prediking

Gemeente van Jezus Christus,

Twintig jaar geleden werd deze kerk dus ingewijd, tien

jaar geleden vierden we gedurende een hele feestweek het eerste jubileum. Bij onze vreugde en dankbaarheid om dit mooie gebouw wilden we ook graag anderen betrekken. We brachten daarom d.m.v. een veiling en op andere manieren geld bij elkaar voor een kleine gemeente van christenen in Santa Rosa, in de Dominicaanse Republiek, die hun kerkgebouw wilden vergroten, maar daar niet de financiële middelen voor hadden.

In november 2011 gingen een aantal gemeenteleden met Karin de Bruijn en anderen naar Santa Rosa om ook te helpen met de bouw en de mensen daar te ontmoeten. Onderweg, in de bus van de hoofdstad naar Santa Rosa, zagen we tot onze verrassing een prachtige dubbele regenboog. Voor ons was dat werkelijk een teken uit de hemel, we ervoeren die regenboog als een soort zegen over het werk en de ontmoetingen die ons te wachten stonden.

In een kerkdienst de zondag daarop heb ik toen in mijn beste Spaans over het teken van de regenboog gepreekt. Dat wij, christenen die heel ver van elkaar weg wonen en in heel verschillende omstandigheden verkeren, met elkaar verbonden zijn en zijn samengebracht door die boog aan de hemel, het teken van Gods liefde en vergevingsgezindheid, waaruit wij allen mogen leven. En ik las verzen van Psalm 103, die daar zo goed bij passen:

⁸Liefdevol en genadig is de HEER,
hij blijft geduldig en groot is zijn trouw.

⁹Niet eindeloos blijft hij twisten,
niet eeuwig duurt zijn toorn.

¹⁰Hij straft ons niet naar onze zonden,
hij vergeldt ons niet naar onze schuld.

¹¹Zoals de hoge hemel de aarde overspant,
zo welft zich zijn trouw over wie hem vrezen.

¹²Zo ver als het oosten is van het westen,
zo ver heeft hij onze zonden van ons verwijderd.

¹³Zo liefdevol als een vader is voor zijn kinderen,
zo liefdevol is de HEER voor wie hem vrezen.

Nadat het water van de vloed was gezakt, Noach en de zijnen en alle dieren uit de ark waren gekomen, Noach een altaar voor God had opgericht en God een nieuwe zegen had gegeven, sloot de Eeuwige een verbond met alles en iedereen. In het gedeelte dat we lezen komt het woord 'verbond' zeven maal voor. Het getal van de volheid. Het verbond omsluit alle levende wezens. Niet alleen met de mensen sluit God een verbond, maar ook met alle dieren en heel de aarde. Alle zeven keren dat het woord 'verbond' klinkt, wordt dit ook benadrukt.

Noach en de regenboog, Chagall

Een verbond, niet alleen met de mensen, maar ook met de dieren. Hier ligt een duidelijk verband met de evangelielezing. Marcus' versie van Jezus' verzoeking in de woestijn is vergeleken met die van Matteüs en Lucas bijzonder kort:

Veertig dagen bleef Jezus (na zijn doop) in de woestijn,
waar hij door Satan op de proef werd gesteld.
Hij leefde er te midden van de wilde dieren
en engelen zorgden voor hem.

Jezus deelt dus van het begin van zijn optreden af aan niet alleen het leven van de mensen, maar ook dat van de dieren. In Gods naam is Jezus bij de dieren.

Pas de laatste tijd vallen mij deze dingen op. Zo lang hebben we de bijbel antropocentrisch gelezen, met alleen oog voor de verhouding van God tot de mensen. Maar ook de dieren, net zo goed als de mensen, hebben een belangrijke plaats in Gods hart. In de lezingen van vandaag komt dat duidelijk naar voren.

God sluit zijn verbond dus met álle levende wezens, mensen, dieren en heel de aarde.

Het doel van het verbond is dat niet al het leven zal worden uitgeroeid en de aarde niet zal worden vernietigd. Positief geformuleerd: God en alle mensen en dieren en heel de aarde zijn met elkaar verbonden voor het leven. Eerbied voor het leven, daar gaat het om in dit verbond.

Als teken van dit eeuwig durende verbond plaats God zijn boog in de wolken.

Het is een veelzeggend teken, dit teken van de regenboog. Verschillende aspecten van dit teken geven met elkaar goed weer, waar het verbond dat God sluit op doelt.

Allereerst de vorm van de boog. Die doet denken aan een beschermende koepel. Alles en iedereen onder die boog is veilig, beschermd tegen een totale vernietiging.

De vorm van de boog duidt op de bescherming die het verbond voor altijd biedt.

Dan de reikwijdte van de boog. De boog breidt zich uit van horizon tot horizon, omspant zo de hele aarde en allen die daar wonen. De uiteinden van de boog duiden op het verbindende karakter van het verbond. Alle aardbewoners, hoe anders en verschillend ook, worden betrokken bij Gods inzet en eerbied voor het leven. Mensen en dieren, mannen en vrouwen, homo's en hetero's, mensen van allerlei kleuren en culturen en levensbeschouwingen, wij horen bij elkaar in dit verbond. Wij worden uitgenodigd om elkaar te ontmoeten, de dialoog aan te gaan, met elkaar samen te werken uit eerbied voor het leven.

De uiteinden van de boog duiden dus op het verbindende karakter van het verbond.

En dan de oorspronkelijke functie van de boog. Eigenlijk is het een wapen, om er pijlen mee af te schieten en te doden. Maar de boog is van positie (en daarmee van functie) veranderd. Hier valt niet mee te schieten. Het is als in de lofzang van Hanna: 'De boog der helden is gebroken.' (1 Samuel 2,4). Het is geen wapen meer, maar een teken van vrede.

Dus de positie van de boog duidt op het vreedestichtende karakter van het verbond.

Tenslotte de kleuren van de boog. Die laten zien hoe Gods licht in vele kleuren doorbreekt in heel het leven. Er is niet één basale religieuze ervaring, niet één fundamentele openbaring, niet één grondbeginsel. Het licht van Gods liefde is veelkleurig en rijk geschakeerd en kan ook zo door ons worden gezien en ervaren, beleden en bezongen.

De kleuren van de regenboog laten zien dat God in allerlei kleurschakeringen zijn verbond onderhoudt.

Dit verbond van God met heel de aarde en alle levende wezens is het tweede verbond dat in de bijbel voorkomt. Het eerste sloot God alleen met Noach, nog vóór de vloed.

Er zullen nog diverse verbondssluitingen volgen. Met Abraham bijvoorbeeld (Genesis 15,18), of met het volk Israël bij de Sinäi. Nieuwe tijden vragen om aanpassingen, vernieuwing, hernieuwde betrokkenheid. Maar in de kern gaat het steeds om dezelfde inzet: eerbied voor het leven, het geschenk van de vergeving, het vreedzaam samenleven van alle levende wezens op deze aarde.

Deze veertigdagentijd vormen verbondssluitingen de rode draad die de zondagen met elkaar verbindt. Het is belangrijk dat wij er stil bij staan, bij het verbond van God met ons. Want we zijn nogal vergeetachtig en ook hardleers. Onze eigen betrokkenheid verflauwt zo gauw. Dan is er ook voor ons verbondsvernieuwing nodig.

De profeet Jeremia zegt hierover iets heel moois en bemoedigends:

‘De dag zal komen – spreekt de Heer –

dat ik met het volk van Israël en het volk van Juda een nieuw verbond sluit...

Dit is het verbond dat ik in de toekomst met Israël zal sluiten:

Ik zal mijn wet in hun binnenste leggen

en hem in hun hart schrijven.

Dan zal ik hun God zijn en zij mijn volk...

Ik zal hun zonden vergeven en nooit meer denken aan wat ze hebben misdaan.’ (Jeremia 32,31-34)

Het is dit nieuwe verbond waar Jezus op doelt in de avondmaalswoorden:

‘Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed...’

Voor dit nieuwe verbond heeft Jezus zich ingezet met heel zijn leven.

Daar staan we bij stil, daarop concentreren we ons, wanneer we zo dadelijk brood en wijn mogen delen om Jezus te gedenken.

Amen.